

Finansklagenemnda Person

Uttalelse FinKN-2017-041

14.2.2017

If Skadeforsikring NUF

Ulykke

Slått i hodet med et balltre – frivillig deltakelse i slagsmål – grov uaktsomhet – fal. §§ 13-6 og 13-9.

Spørsmål om unntaket fra dekning pga. frivillig deltakelse i slagsmål kom til anvendelse. Etter nemndas syn omfattet vilkårsunntaket situasjoner hvor forsikrede har utvist en aktivitet enten i form av at han har startet slagsmålet eller aktivt påvirket dets utvikling. Det må dessuten være årsakssammenheng mellom ulykkeshendelsen og deltakelsen i slagsmål. Etter en konkret vurdering konkluderte nemnda med at forsikrede hadde utvist en aktivitet i forkant av hendelsen som falt inn under vilkårenes ansvarsbegrensning, og selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (f. 1992) ble 1.6.14 ca. kl. 04.00 slått i hodet med et balltre. Det ble reist straffesak mot gjerningsmannen. Tingrettens fellende dom, ble skjerpet av lagmannsretten. I lagmannsrettens domsgrunner heter det:

Tiltalte ... var samboer med ... fra 2009 til 2012. Sammen har de en datter, som er født i 2011. I 2013 og fram til januar 2014 hadde ... et sporadisk forhold til fornærmede ... I begynnelsen av mai 2014 anmeldte ... fornærmede til politiet for vold. Hun trakk anmeldelsen etter kort tid og saken ble henlagt.

Tiltalte og ... ble på nytt samboere fra januar 2015.

Om kvelden 31. mai 2014 møttes tiltalte og fornærmede tilfeldig ute på byen i ... sentrum. På dette tidspunktet skal ingen av dem ha hatt noe forhold til ... Det oppsto raskt en krangel og noe knuffing mellom dem, hvor særlig fornærmede var aggressiv. Tiltalte dro etter hvert til en etterfest hos en kamerat ... Ut over kvelden og natten mottok han flere telefoner fra fornærmede. Fornærmede, som fortsatt var aggressiv ønsket å møte tiltalte, angivelig for å diskutere voldsepisoden ... Tiltalte sa seg først uvillig til et slikt møte, men bestemte seg likevel for å treffe fornærmede etter at han hadde kommet med uttalelser som tiltalte oppfattet som trusler rettet mot datteren. ...

Da de kom fram til parkeringsplassen ved skolen, var fornærmede og tre venner av ham der: ...

Tiltalte forklarte i retten at han så at ... (ikke fornærmede) holdt en hammer i hånden. Han tok derfor med seg baseballkølla "for å skremme". Han gikk bort til fornærmede og ... Disse to virket truende. Han følte han måtte forsvare seg. Dette førte til at han slo fornærmede på beina med kølla. Umiddelbart etter slo (ikke fornærmede) han hardt i ryggen med hammeren og prøvde å rive ham over ende. Dette resulterte i at han mistet balansen slik at kølla fór ut i lufta. Han så ikke at den traff fornærmede, som sto like ved, men han hørte en ganske kraftig lyd og regnet med at han hadde truffet fornærmede i hodet. Fornærmede falt i bakken, men reiste seg etter et par sekunder. Etter dette fortsatte de å slåss "på bare nevene". Etter hvert fikk han overtaket og reiste seg opp.

Lagmannsrettens flertall la til grunn at vilkårene for domfellelse var oppfylt. I forbindelse med straffutmålingen viste lagmannsretten til at det forelå enkelte formildende omstendigheter: Tiltaltes reaksjon på forsikredes trusler knyttet til hans datter; og at det var forsikrede som hadde invitert til gjerningsstedet.

Slaget påførte forsikrede hjerneblødninger, og lagmannsrettens flertall la til grunn at slaget hadde vært hardere enn tiltalte hadde forklart. Lagmannsretten oppretthold den av tingretten fastsatte oppreisningserstatning på kr 100.000, jf. skadeserstatningsloven § 3-5 første ledd bokstav a.

Selskapet og kundeombudet la til grunn at forsikrede frivillig hadde deltatt i slagsmålet.

Forsikrede har anført at han ikke har gjort noe som skulle foranledige slaget med balltreet. Han tok heller ikke frem en hammer eller annet redskap som tilkjennega at det ville kunne bli en fysisk konfrontasjon. Det fremgår videre av premissene til lagmannsretten at utfallet med balltreet mot forsikredes hode kom helt uten foranledning, og uten at han hadde kommet med verbale uttrykk mot gjerningsmannen. Den tiltenkte fysiske voldsutøvelsen er bare noe som denne har lagt til grunn og forberedt seg på, og ikke noe som forsikrede hadde besluttet eller tenkt seg muligheten av.

Selskapet har anført at forsikrede opptrådte på en slik måte at unntaket i forsikringsvilkårene for frivillig deltagelse i slagsmål får anvendelse, se pkt. 6.8. Forsikrede og hans tre venner var allerede på parkeringsplassen da gjerningsmannen kom, og denne har forklart at en av forsikredes venner hadde en hammer i hånden. Dette underbygger ikke forsikredes anførsel om at han ville skvære opp verbalt. Ved straffutmålingen så lagmannsretten hen til at forsikrede hadde fremsatt trusler knyttet til gjerningsmannens datter, og at det var forsikrede som inviterte gjerningsmannen til stedet.

Selskapet har subsidiært anført at erstatning må falle bort som følge av grov uaktsomhet. Forsikrede hadde vært involvert i en krangel med gjerningsmannen tidligere på kvelden og er karakterisert som aggressiv. Det var forsikrede som tok initiativ til møtet, og han kom sammen med flere venner som hadde en hammer med seg. Forsikrede måtte ha forstått at dette ville kunne ses som invitasjon til oppgjør. Dette kan i hvert fall ikke ha vært tvilsomt når gjerningsmannen og en kompis ankom med et balltre. Det må derfor legges til grunn at forsikrede hadde klare handlingsalternativer.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

I forsikringsbeviset er tatt inn at selskapets ansvar er begrenset ved deltakelse i slagsmål, se pkt. 6.8 i vilkårene. Vilkårsbestemmelsen presiserer at unntaket gjelder "frivillig deltakelse". Dette unntaket – konkret anvendt på de faktiske omstendigheter i saken – er en ansvarsbegrensning pga. farlig virksomhet, jf. fal. § 13-6, jf. Rt. 1994 s. 250 og uttalelse 2013-143. Slike unntak må, som selskapet har gjort her, fremheves i forsikringsbeviset.

Etter nemndas syn omfatter unntaket for frivillig deltakelse i slagsmål situasjoner hvor forsikrede har utvist aktivitet. Som nevnt i uttalelse 2013-143, må den forsikrede enten ha startet slagsmålet eller aktivt påvirket dets utvikling. Det må dessuten være årsakssammenheng mellom ulykkeshendelsen og deltakelsen i slagsmål.

Lagmannsrettens domsgrunner viser at forsikrede tidligere på kvelden hadde vært aggressiv overfor gjerningsmannen da de møttes – "krangel og noe knuffing". Forsikrede hadde også ringt gjerningsmannen flere ganger og hadde da fremdeles vært aggressiv og kommet med truende uttalelser. Gjerningsmannen samtykket først til å møte forsikrede etter disse uttalelsene. Møtet fant sted kl. 4 om morgenen. Forsikrede kom først sammen med tre venner og en av disse hadde med seg en hammer. Gjerningsmannen kom sammen med en venn og utstyrte seg med en baseballkølle da han gikk ut av bilen. Slik nemnda ser det, er det ikke tvilsomt at forsikrede – som ved flere anledninger i løpet av natten hadde opptrådt aggressivt overfor gjerningsmannen – fremsto som provoserende for gjerningsmannen også ved møtet på parkeringsplassen, dess mer ved at han hadde med seg flere venner og at en av dem hadde utstyrt seg med en hammer. Etter

nemndas syn har forsikrede her fremkalt en farlig virksomhet som er omfattet av unntaksbestemmelsen.

Uttalelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Ingrid Smedsrud (nestleder), Hege Opheim, Mildrid Felland, Gro Farestvedt, Paal Bjønness og Ingebjørg Kiil.